

Lederne i gabestokken

Kurt Klaudi Klausen, Kai Kristensen, Børge Obel & Flemming Poulfelt

Sommerens heksejagt på to ledende politikere giver anledning til principiel eftertanke. Får vi bedre ledere af at kritisere dem offentligt, og er det med til at sikre demokrati, etik og moral? Burde vi måske indføre denne offentlige gabestok for alle ledere, hvis vi har mistanke om, at de foretager sig noget kritisabelt?

Der hersker her en forskellig tradition i forhold til ledere i private virksomheder, ledende embedsmænd i det offentlige og folkevalgte politikere, men det kunne man jo ændre på, hvis det er hensigtsmæssigt, og hvis pressen evner det.

I det private er det sjældent, at pressen laver opsøgende arbejde og skriver kritisk, før der foreligger noget klart kriminelt, eller der er tale om whistleblowing fra medarbejdere, som føler, at det er den eneste måde, hvorpå der kan rettes opmærksomhed imod noget kritisabelt. Her er der en formodning om, at den kontrol, der skal finde sted af topledere, sker gennem revision af regnskaberne, gennem bestyrelsens arbejde og via generalforsamlinger. Mens både samarbejdspartnere og aktionærer nok kan leve med, at direktørerne i en ellers veldrevet virksomhed bliver kritiseret offentligt, gælder det dog ikke nødvendigvis medarbejderne. Alt hvad vi ved om corporate reputation, tilsiger, at der vil gå skår i selvfølelsen og motivationen blandt medarbejderne, hvis dens topledelse og dermed deres firma blev hængt ud i pressen. I det private er der heller ingen smålig skelen til hverken lønninger eller repræsentation. Til gengæld kan der være kontant afregning ved kasse et – uden offentlig indblanding – gennem en afskedigelse. Vi har gennem de seneste år set en stribe af korte meddelelser om, at der efter gensidig aftale er lavet en ledelsesændring. Det sker i de helt store selskaber som MÆRSK, med efterfølgende offentlig omtale, og det sker i de mindre, uden at andre end de helt nære bemærker det. Og vi har også set et række eksempler på, at pressen i dag går tættere på virksomheder, jf. sommerens historier med fx Saxo Bank, Amagerbanken og Parken.

Således er det ikke i det offentlige – og det skal det heller ikke være, når der er tale om skatteborgernes penge. Det ligger i sagens natur, at der skal være offentlighed og gennemskuelse i det offentlige, og at der gælder en anden puritanisme end i det private. Derfor hører vi fra tid til anden om forhold, som pressen finder kritisable. Således faldt det nogle for brystet, at nationalbankdirektøren rejste på første klasse til en conference, ligesom det er næsten daglig kost, at kommunal-

direktører med ansvar for store mia. budgetter hænges ud, hvis de har deltaget i en dyr middag med gæster og samarbejdspartnere. Nu skulle man også her tro, at der var interne kontrolinstanser, som ville holde den etiske og moralske fane højt. Det kunne være revision i almindelighed og Rigsrevisionen i særdeleshed, og det kunne være partierne over for hinanden eller kommunalbestyrelser m.v. over for embedsværket. Sådanne funktioner skulle borge for, at der var tale om intern kritik af uregelmæssigheder. Men sådan er det ikke i den virkelighed, vi konstant konfronteres med i medierne, og det gælder både embedsmænd og politikere.

Vi har set det mange gange. Det er ikke lang tid siden, den tidligere økonomi- og erhvervsminister Bent Bentsen blev beskyldt for korruption for at have deltaget i vel mange betalte jagt- og golfselskaber, ligesom den siddende statsminister Lars Løkke Rasmussen blev kritiseret for ikke at have styr på sine bilag og for at forvalte offentlige midler vel rundhåndet til private hospitaler. Nogle gange er sådanne anklager mere substantierede end andre gange. I sagerne om udenrigsminister Lene Espersen og lederen af oppositionen Helle Thorning-Schmidt, må man ret beset sige, at anklagerne er ude af proportion i forhold til at bedømme dem, som ledende politikere. Men fælles for alle mere eller mindre substantierede anklager er, at pressens og offentlighedens domfældelse sker øjeblikkeligt, og at de anklagedes (og deres partiers) image lang tid frem kommer til at lide under, at der »vist nok var et eller andet kompromitterende«.

Mens politikere såsom ministre og udvalgsformænd indsættes af folket efter afstemninger og af statsministre og borgmestre i en intern magtafvejning, afskediges de sjældent. Det gør til gengæld deres ledende embedsmænd. Det har at gøre med, at der er en arbejdsdeling mellem politikere og embedsmænd. Hvis det går godt tager politikerne æren, og går det skidt må embedsmændene holde for. Der er således en livlig udskiftning af kommunaldirektører, ja, her finder vi nok det største turnover af direktører i landet. Ligeledes måtte den daværende rigspolitichef Torsten Hesselbjerg tage sin afsked for den politireform, som snublede i starten, ligesom den daværende forsvarschef Tim Sloth Jørgensen måtte træde tilbage i forbindelse med den såkaldte jægerbogsskandale.

Man kan mene, hvad man vil, og utvivlsomt bedømme enkeltpersoners præstationer på forskellig vis, men tilbage står, når man har fulgt grundigt med i eksempelvis de to sidstnævnte sager, at der i vid udstrækning er tale om medieskabte sager. Det er muligt, men ikke sikkert, at Hesselbjerg ville være blevet afskediget noget før, hvis han havde været topchef for en stor virksomhed. Det er næppe troligt, at Tim Sloth Jørgensen ville være blevet gået.

Pressen skal vogte om etik og moral. Spørgsmålet er dog, om det er hensigtsmæssigt, at pressen har så stor magt, når den i så mange sammenhænge forvaltes med så stor mangel på etik. Det er i sagens natur vigtigt, at offentligheden oplyses om forhold i den offentlige sektor, og pressen har en vigtig rolle, som den kritiske vogter af offentlig etik og moral. Men når nidkærheden tager overhånd, pressen går i selvsving, tingene kommer ud af proportioner og ofrene sættes i en urimelig

gabestok, går pressen for vidt. Det er med sikkerhed ikke med til at gøre lederne til bedre ledere. Det ser endvidere i mange tilfælde ud til, at skaderne af dårlig journalistik ikke står mål med fordelene ved at have en kritisk presse. Det går ikke blot ud over enkeltpersoner og organisationers omdømme, det går dybest set også ud over demokratiet.

Vi kan ikke undvære den frie presse, men pressen burde selv underlægges skrap kritik og evne at udøve selvkritik. Meget tyder imidlertid på, at evnerne ikke rækker hertil.

Vi må så glæde os over, at private virksomheder indtil videre i hovedsagen går ram forbi, og håbe på, at borgerne ikke er så dumme, som dele af pressen ser ud til at antage.